

De Økonomiske Råd

Formandskabet

PRESSEMEDDELELSE *KLAUSULERET TIL DEN 26. FEBRUAR 2015 KLOKKEN 12.00*

Årets miljøøkonomiske vismandsrapport har tre kapitler:

- Kapitel I indeholder en gennemgang af målopfyldelsen i forhold til vandrammedirektivet og anbefalinger til den fremtidige regulering af landbrugets kvælstofbrug
- Kapitel II indeholder analyser og anbefalinger vedrørende grundvandsbeskyttelse og pesticidregulering
- Kapitel III behandler sammenhængen mellem den økonomiske vækst og miljøet

I. Vandrammedirektivet og kvælstofregulering

Der er lang vej igen, hvis Danmark skal leve op til målet i EU's vandrammedirektiv om god økologisk tilstand i vandmiljøet. Vismændene giver deres bud på en ny regulering af landbrugets udledninger af kvælstof til vandmiljøet.

EU's vandrammedirektiv indeholder målet om "god økologisk tilstand" i søer, åer og de nære kystvande. Den største udfordring i forhold til at nå dette mål er landbrugets udledninger af kvælstof.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

"Det er nødvendigt at reducere landbrugets udledninger af kvælstof til vandmiljøet for at leve op til vandrammedirektivet. Det vil have omkostninger, men til gengæld får vi et bedre vandmiljø."

Nuværende kvælstofregulering bør erstattes af afgift og kvotesystem

Den nuværende regulering af landbrugets udledning af kvælstof er ikke målrettet i forhold til at leve op til vandrammedirektivet. Det skyldes blandt andet, at den ikke tager højde for de store geografiske forskelle i markernes evne til at tilbageholde kvælstof (retention).

Formandskabet foreslår, at kvælstofreguleringen målrettes og fremover kommer til at bygge på to nye ordninger:

- En generel afgift på brug af kvælstof i gødning og foder
- Specifikke systemer med omsættelige kvælstofkvoter for vandoplandene. Afleveringskravet for kvoter skal være bestemt af en "beregnet udledning af kvælstof til vandmiljøet", som afhænger af markernes retention, afgrødevalg, kvælstofreducerende arealtiltag mv.

Afgiften vil give landmændene en generel tilskyndelse til at bruge mindre kvælstof, herunder til at skifte til afgrøder, der kræver mindre gødning.

Kvotesystemet skal tage højde for de store forskelle mellem markernes retention og gøre det mindre attraktivt at dyrke kvælstofintensive afgrøder på marker, hvorfra meget af kvælstoffet udledes til vandmiljøet.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Der er behov for en helt ny kvælstofregulering. Vi peger på en kombination af en generel kvælstofafgift og vandoplandsspecifikke markeder for kvælstofkvoter. Afgiften skal give generel tilskyndelse til mindre brug af gødning, og kvotesystemet skal tage højde for de store geografiske forskelle i markernes miljøfølsomhed. Det vil samlet set give en mere effektiv regulering.”

Både i forhold til afgifter og kvotesystem kan landmændene kompenseres økonomisk.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Det er et politisk valg, i hvilket omfang landmændene skal kompenseres for de økonomiske tab ved den nye regulering”.

II. Grundvand og pesticidregulering

Der er i Danmark bred enighed om at beskytte grundvandet. Udtagning af landbrugsjord i særligt følsomme områder kan på én gang reducere risikoen for pesticider i grundvandet og give mulighed for at etablere rekreative naturområder.

Grundvandsbeskyttelse er politisk højt prioriteret i Danmark. Alligevel er målsætningen om at begrænse brugen af pesticider i landbruget ikke blevet realiseret.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Hvis vi skal holde fast i muligheden for, at vi kan drikke urensset grundvand, er det nødvendigt at begrænse brugen af pesticider, især på særligt følsomme arealer”

Udtagning af landbrugsjord kan være en god idé på særligt følsomme arealer

Brug af pesticider reguleres i dag via en kombination af virkemidler: En godkendelsesordning, en afgift på pesticider og en række arealspecifikke tiltag.

Arealtiltag – dvs. ophør af konventionel landbrugsdrift på et givet areal – kan med fordel anvendes på særligt pesticidfølsomme områder. Alternativer til konventionel landbrugsdrift kan være pesticidfri eller økologisk dyrkning, eller arealerne kan udlægges til skov eller åbne naturområder.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Vores analyser viser, at det mange steder kan være en god ide at beskytte grundvandet ved at tage landbrugsjord ud og etablere skov og åbne naturområder med offentlig adgang. Det skaber rekreative værdier, som man ikke opnår med andre måder at beskytte grundvandet på.”

Vandafgift bør være geografisk bestemt

Når man indvinder grundvand, påvirker det grundvandsspejlet. Hvis forbruget er for stort i forhold til den naturlige grundvandsdannelse, falder mængden af vand i søer og vandløb til skade for vandmiljøet. Specielt på Sjælland er forbruget af vand større end den naturlige grundvandsdannelse.

Formandskabet anbefaler, at vandafgiften omlægges, så den bliver geografisk differentieret, og at den fremover betales af både husholdninger og erhverv – også når det gælder markvanding.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Nogle steder i landet er indvindingen af vand for stor i forhold til den naturlige grundvandsdannelse. Andre steder er der rigeligt grundvand. Det taler for, at den nuværende vandafgift differentieres geografisk. I hovedstadsområdet bør afgiften sættes op, og andre steder kan den sættes ned eller helt afskaffes.”

III. Den økonomiske vækst og miljøet

På den lange bane forudsætter økonomisk vækst, at der er mulighed for at erstatte brug af knappe naturressourcer med andre produktionsfaktorer. Fossile brændsler er et eksempel på knappe ressourcer, der kan erstattes. En ambitiøs global klimapolitik behøver derfor ikke at koste ret meget på den økonomiske vækst. Alligevel er verdens klimaindsats meget langt fra at kunne opfylde de globale klimamålsætninger.

I diskussionen om den økonomiske vækst og miljøet er der to hovedproblemstillinger: Om knaphed på naturressourcer sætter grænser for væksten, og om økonomisk vækst fører til uoverstigelige miljø- og klimaproblemer. I sidste ende er det en forudsætning for fortsat økonomisk vækst, at vi reducerer forbruget af knappe naturressourcer og håndterer forureningsproblemerne.

Forbruget af knappe ressourcer må reduceres

I takt med, at nogle naturressourcer bliver knappe, vil prisen på dem stige. Højere priser giver incitament til teknologisk udvikling og til at spare på ressourcerne, blandt andet gennem genanvendelse. De øger også tilskyndelsen til at lede efter nye forekomster. Teknologisk udvikling, øget genanvendelse og nye fund af naturressourcer vil trække i retning af at dæmpe prisstigningerne.

Fossile brændsler er et eksempel. Perioder med stigende priser har ført til reduktion af forbruget, øget efterforskning og udvikling af alternative teknologier både i forbrug, produktion og udvinding. Prisen på fossile brændsler er som følge af heraf over lange perioder ikke steget i forhold til det generelle prisniveau, selvom der ind imellem har været bekymring for, at verden inden for overskuelig tid ville være i en alvorlig mangelsituation.

I dag er det største problem med fossile brændsler ikke, at der ikke er nok af dem – snarere, at der er for mange. Klimaproblemet er således et af tidens største miljøproblemer.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Det er en forudsætning for vækst på den lange bane, at der løbende opstår muligheder for at spare på ressourcerne og finde erstatninger for dem, og at mulighederne udnyttes. Markedskræfterne er her en med- og ikke en modspiller: Stigende priser giver tilskyndelse til at spare på ressourcerne, til øget genanvendelse og til teknologisk udvikling.”

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Problemet med de fossile brændsler er ikke, at der er ved at opstå knaphed på dem. Tværtimod: Hvis vi bruger de reserver, der er, så kommer klimaproblemet ud af kontrol. En global politik, der sikrer, at store dele af reserverne af olie, kul og gas forbliver i jorden, er et krav for, at klimaproblemerne kan håndteres.”

Behov for større indsats i den globale klimapolitik

Der er behov for en markant større indsats i den globale klimapolitik, hvis togradersmålsætningen skal nås. Togradersmålsætningen er ambitiøs, men med en hensigtsmæssig klimapolitik behøver omkostningerne i form af lavere vækst ikke at være store.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Der er på globalt plan behov for en væsentlig mere ambitiøs klimapolitik, hvis togradersmålsætningen skal nås.”

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Målsætningen om en temperaturstigning på maksimalt to grader virker fornuftig, især når man tager højde for usikkerheden om effekterne af den globale opvarmning. Efter vores bedste vurdering vil omkostningerne ved at leve op til togradersmålsætningen være relativt små - og godt givet ud. Alligevel er verdens klimapolitik i dag meget langt fra at kunne opfylde togradersmålsætningen”.

Vismandsrapporten er udarbejdet af De Økonomiske Råds formandskab til mødet i Det Miljøøkonomiske Råd den 26. februar 2015. Vurderinger og anbefalinger i rapporten og i denne pressemeddelelse er alene formandskabets.

De Økonomiske Råds formandskab består af: Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, Eirik Schrøder Amundsen, Michael Svarer samt Carl-Johan Dalgaard.

Der er pressemøde den 26. februar 2015 kl. 12:30 i Amaliegade 44.

Rapporten og denne pressemeddelelse er klausuleret indtil dette tidspunkt

For yderligere oplysninger, kontakt:

John Smidt

Direktør for De Økonomiske Råd

Tlf.: 33 44 58 01/61 85 20 41

Mail: jsm@dors.dk

Læs mere om De Økonomiske Råd på www.dors.dk